

KOPALNIA ROPY NAFTOWEJ W BÓBRCE

Naturalne wycieki ropy naftowej występowały w lesie bobrzeckim od dawien dawna, jednak dopiero w 1854 roku powstała kopalnia i rozpoczęła się eksploatacja przemysłowa. Pionierami przemysłu naftowego, założycielami kopalni w Bóbrce byli: **Ignacy Łukasiewicz** – skromny farmaceuta, **Tytus Trzeciecki** – ziemianin i inicjator założenia kopalni oraz **Karol Klobassa-Zrencki** – właściciel wsi Bóbrka. Dzięki zgodnej współpracy, zaangażowaniu oraz dużej operatywności twórców powstało pierwsze na świecie wielowymiarowe przedsiębiorstwo naftowe.

W dniu 31 lipca 1853 r. po raz pierwszy zapalono lampy naftowe publicznie w szpitalu lwowskim na Łyczakowie. Data ta zapisała się na kartach historii jako symboliczna data narodzin przemysłu naftowego.

W 1854 roku Łukasiewicz został zaproszony przez Tytusa Trzecieckiego do Bóbrki, gdzie odkryto naturalne wycieki ropy naftowej, nazywanej w XIX wieku olejem skalnym. Trzeciecki zaproponował założenie spółki naftowej, która zajęłaby się eksploatacją bobrzeckiego złoża. Rozpoczęto drążenie pierwszych kopanek-studni z ropą naftową. W 1855 roku w kopance „Wojciech” natrafiono na duży przyływ oleju skalnego. Następnym odkryciem było założenie w 1856 roku destylarni w Ułaszowicach.

W 1861 roku powstała oficjalna, choć zawarta ustnie spółka naftowa. Trzeciecki zainwestował wkładem pieniężnym, Klobassa ofiarował teren pod kopalnię, natomiast Łukasiewicz objął kierownictwo nad całym przedsiębiorstwem. W 1868 r. podczas wierceń w poszukiwaniu ropy naftowej natrafiono na duży przyływ wody solankowej. Karol Klobassa zlecił zbadanie składu chemicznego, który okazał się na tyle korzystny i cenny, iż właściciel kopalni postanowił wybudować domy zdrojowe i nieopodal kopalni ustanowić uzdrowisko, gdzie za darmo leczono by wszystkich chętnych. W powstałym zakładzie wodoleczniczym wykorzystywano niezwykle walory solanek pochodzących z szybów „Karol i „Idzi”. Niestety dalszy rozwój kopalni spowodował, iż wód mineralnych było coraz mniej i z czasem uzdrowisko przestało istnieć.

Świetnie prosperujące przedsiębiorstwo zostało rozwiązane z inicjatywy Łukasiewicza w 1871 roku, gdy ten zrezygnował z 1/3 udziałów w spółce, pozostając przy funkcji dyrektora. Nadal prowadził rafinerię i kupował od współników surowiec do destylacji, ale nie pobierał dochodu z kopalni, która służyła z doskonałej organizacji i nowoczesnych metod wydobycia. Robotnicy pochodzili z miejscowych wsi.

Zaczątkiem kopalni był rów o długości 120 m i głębokości 120 cm, który wykopano w miejscu zwanym Wrzankom, gdzie zaobserwowano obfite wycieki oleju skalnego. Łukasiewicz unowocześniał przedsiębiorstwo, korzystając z fachowych porad ówczesnych autorytetów z dziedziny geologii i wiertnictwa. W doskonaleniu metod wiertniczych pomagali Adolf Jabłoński i Henryk Walter, który wprowadził wiercenie udarowe z zastosowaniem nożyc wolnospadowych Fabiana. Dużym ulepszeniem było zastosowanie przez Alberta Faucka napędu maszyny parowej, która w znacznym stopniu wyeliminowała wysiłek ludzki i dała możliwość wiercenia do głębokości 240 m.

Łukasiewicz zajął się całkowicie przeróbką ropy uzyskując wyjątkowo dobre gatunki nafty, zainteresowali się nimi światowi potentaci w przemyśle naftowym. Produkty rafineryjne rozprowadzał w sklepach w Tarnowie, Krakowie i Warszawie. Osobiście zajmował się reklamowaniem produktów naftowych, biorąc udział w wystawach krajowych i międzynarodowych. Działalność przemysłową łączył z działalnością publiczną i społeczną.

Po śmierci Łukasiewicza dyrektorem kopalni został Adolf Jabłoński, a następnie Zenon Suszycki. Kopalnia w Bóbrce przetrwała zawieruchy wojenne i w latach 50. XX wieku przeżyła ponowne odrodzenie, kiedy to na południowym fałdzie antykliny odkryto nowe złożo ropy. Na terenie muzeum znajdują się nadal czynne szyby naftowe.

10 grudnia 2018 r. na uroczystej gali zorganizowanej przez Kancelarię Prezydenta RP w Teatrze Narodowym, **Bóbrka - najstarsza kopalnia ropy naftowej** otrzymała tytuł Pomnika Historii. Nadanie obiektowi tytułu Pomnika Historii jest nie tylko wielkim wyróżnieniem, ale również warunkiem koniecznym do rozpoczęcia starań o wpis na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

MUZEUM PRZEMYSŁU NAFTOWEGO I GAZOWNICZEGO IM. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA W BÓBRCE

Muzeum powstało w celu udokumentowania rozwoju przemysłu naftowego oraz zaprezentowania szerszej publiczności dorobku polskich naftarzy. Pomysł stworzenia muzeum naftowego narodził się pod koniec XIX wieku, jeszcze za życia Ignacego Łukasiewicza, jednak dopiero na przełomie lat 50. i 60. XX wieku z inicjatywy pracowników Kopalnictwa Naftowego w Krośnie oraz Muzeum PTTK w Krośnie, m.in. Antoniego Lorensa, Stanisława Grabowca, Ireny Okólskiej, Jerzego Tura, Józefa Ostaszewskiego, a także późniejszego dyrektora placówki w Bóbrce – Józefa Janowskiego rozpoczęto jego realizację. W 1961 roku Zarząd Główny Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego powołał Muzeum Naftowe oraz odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Muzealnej. Muzeum zostało otwarte dla zwiedzających w 1972 roku – w 150. rocznicę urodzin Ignacego Łukasiewicza.

W muzeum zebrano pamiątki po Ignacym Łukasiewiczu oraz zdjęcia i dokumenty dotyczące ropy naftowej, technik związanych z jej wydobyciem, eksploatacją i rafinerią. W archiwum znajdziemy między innymi kodeksy górnicze z lat 20. XX wieku, czasopisma naftowe ukazujące się od końca XIX wieku, a także wspomnienia osób związanych z historią przemysłu naftowego. Zgromadzone tu też zostały medale okolicznościowe, kartki i koperty z okazjonalnymi stemplami, a także znaczki pocztowe.

Do najcenniejszych zabytków muzealnych należą obiekty pochodzące z czasów Ignacego Łukasiewicza:

- Obelisk ufundowany w 1872 roku przez Ignacego Łukasiewicza.
- kopanka Franek, wykonana ręcznie około 1860 roku do głębokości 20 m, pomimo upływu lat nadal napełnia się ropą naftową.
- kopanka Janina; ręcznie wykopana do głębokości 96 m, a następnie pogłębiona wiertnicą ręczną do głębokości 156 m; do dziś jest eksploatowana. Wewnątrz oryginalne cembrowiny. Aktualnie ropa wydobywana jest za pomocą pompy wgłębnej. Do studni zapuszczone zostały rury i przewód pompowy, a nad kopanką ustawiony został kiwon, napędzający pompę.
- warsztat mechaniczny z 1864 roku, o konstrukcji drewnianej, który służył do obsługi wierceń metodą udarową. Znajdują się w nim najprostsze maszyny obróbcze.
- Budynek Administracyjny kopalni tzw. Dom Łukasiewicza z 1865 roku, w którym zorganizowano ekspozycję apteczną. Prezentowane są tam również słuchowiska poświęcone historii odkrycia ropy naftowej i założenia kopalni ropy naftowej w Bóbrce. W budynku zgromadzono kolekcję lamp naftowych, fotografii oraz ekspozycję geologiczną.
- drewniana kuźnia kopalniana z 1856 roku; we wnętrzu znajdują się dwa paleniska zbudowane z cegły, podsycane za pomocą skórzanego miecha z lat 1890-1895; wyposażona jest w stare narzędzia kowalskie.
- zrekonstruowana wiertnica ręczna z 1862 roku, służąca do wiercenia metodą udarową płytkich otworów.

Wśród zabytków muzealnych w Bóbrce znajdują się także obiekty:

- kotłownia z końca XIX wieku o konstrukcji drewnianej, która dostarczała pary do napędu urządzeń kopalnianych. W kotłowni znajduje się kocioł płomienicowy.
- wiertnica typu kanadyjskiego z 1885 roku, napędzana lokomobilą parową.
- wiertnica udarowa typu Bitków z 1923 roku.
- urządzenia wiertnicze typu SM.
- urządzenia wiertnicze obrotowe typu Trauzl, OP-1200, N1400S.
- pompy, sprężarki dawnej konstrukcji.
- kieraty do grupowego pompowania odwiertów.
- zbiór gazomierzy domowych i przemysłowych.
- aparatura laboratoryjna.
- zbiór narzędzi do wierceń obrotowych.